

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за академичната длъжност доцент в професионално направление 3.4.

Социални дейности, факултет Магистърски,
департамент „Здравеопазване и социална работа“

за кандидатурата на гл. ас. д-р Румен Горанов Петров

от проф. д-р Анна Славчева Кръстева, НБУ, Политически науки (3.3.)

‘Тайната на травмата не обединява, а разединява’ – тези думи на Нобеловия лауреат Светлана Алексиевич пронизват изследването и авторът чете политическото, социалното и екзистенциалното именно през травматичните разделения. Доколко е успял убедително да аргументира своя концертна прочит е предмет на настоящето становище. То включва и по-обща оценка на творчеството на д-р Румен Петров с оглед изискванията за академичната длъжност доцент в ПН 3.4.

Ще структурирам становището в две части – оценка на хабилитационния труд и оценка на цялостната преподавателска и изследователска дейност на д-р Румен Петров.

Бих синтезирала достойнствата на хабилитационния труд ‘Объркани в болката. Социална травма и социална отговорност’ в няколко групи:

- Теоретико-нормативният патос на книгата, насочен към изучаване с цел преодоляване на десоциализиращата спирала нараняване – травма – отчуждение и възстановяване на компрометираната социалност. Именно в тази перспектива се разполага авторското разбиране за социалната работа не като ‘примитивно дисциплиниране’ (с.25), а като установяване и поддържане на социалната връзка като антидот на множеството начини, по които човешката социалност бива наранявана (с.27-28). Този патос приема на места и екзистенциално-академична тоналност: ‘Тази книга е моята лична реабилитация на понятието ‘социална работа’ и критика на ‘социално подпомагане’ (с. 26). Силна е критиката на ‘културата на дехуманизация и власт’ (с. 220) в социалната работа, както и на моралното безразличие в нея. Убедителен е анализът на ‘квинтесенциалната бедност’ (с. 177) като архетип на социалната травма и на ‘а-социалните политики’ към определени групи като инвалидите.
- Принос към критичните анализи на национализма през ключовата концептуална призма на автора за социалната травма. Авторът идентифицира три негови форми – милитаризъм, антисемитизъм, антиосманизъм, като ги изследва с различен тип аргументация в специфичен микс за всяка от формите – от историческа до литературна, първата водеща до по-солидни заключения.

- Критичната рефлексия върху ‘насилието, организирано в политики и колективни идентичности’ (с.80).
- Деконструкцията на патриотично-националистично митологизирания образ на националното. Трудът ‘воюва’ с мита за българската толерантност с изобилие от исторически свидетелства за насилие, с оценка за ‘безкритичната милитаризация на обществото’ (с.72) и маргинализация на пасифизма.
- Нормативно-теоретическа реабилитация на жертвите чрез деконструиране на социалните механизми на стигматизиране: ‘Да си жертва е толкова уничително ...направо срамно.... искам да бъда като всички, а се оказва – сама съм си’ (с.51-52),

Стилът е есеистичен, четивен, стреми се да съчетава концептуалност с афективност, факти с ирония, научни оценки с журналистически патост. Доколко мярата между тези разнородни цели е спазена зависи в не малка степен от полемичния вкус на читателите: ‘Новата българска държава [след Освобождението] по динконовски мутрее спрямо новите си граждани [българските турци]’ (с.56) Този стил контрастира с доста детайлни цитати и изброявания на елементи на чужди тези, някои от които са дълги дори за по-строг академичен текст.

Няма изследване, което да не съдържа дефицити и да не повдига *критични съображения*. Ще ги обобщя в три групи.

- Най-същественото е обезвластяването на цели групи чрез преимущественото им мислене им през гледната точка на травмата. Характерен пример е общността на българските турци: ‘незавидната роля на [голяма група, доведена до отчуждение и самота] по зловеща традиция се пада на българските турци’ (с.43).
- Има известно подценяване на научни резултати на социалните науки, което води до не винаги напълно убедително пионерско самочувствие: ‘Българската академичност прави първи стъпки в разбирането на национализма’ (с.82); ‘Предлагам едно възможно обяснение на слабата критика към национализма и неговите превъплъщения у нас’ (с. 81). То се дължи в известна степен на селективността на цитираната литература, която е избрана по-скоро да информира и подкрепя авторовите тези, отколкото да спори с тях.
- Има и някои малки концептуални разширявания и разминавания, напр. параграфът ‘Бежанци’ (с.47) – тази категория напълно релевантно може да бъде включена в травматичните групи, но в конкретния случай анализът продължава проблематиката на антисемитизма, на основата на същото изследване на Р. Аврамов и Н. Данова, и понятието бежанец не внася съществена нова, допълнителна концептуална перспектива. Структурно неубедително е основното понятие ‘социална травма’ по-детайлно да се

дефинира и разгръща в Пета глава (с. 235). Остава отворен и въпросът може ли понятието 'социална травма' да организира в кохерентно цяло Вапцаров и Чавдарова, национализма, тоталитаризма, антисемитизма, инвалидите, бедните, турците...

Тези съображения са формулирани в контекста на академичен дебат, какъвто хабилитационният труд безспорно заслужава. За целта на становището за процедурата за доцент държа да подчертая, че достойнствата на книгата безспорно и категорично преобладават над някои неизбежни дискуссионни въпроси.

Публикации

Основните резултати от изследванията на автора са в научен оборот, публикувани у нас и в чужбина. Броят на публикациите и 'географията' на издателите свидетелстват за солиден академичен опит, достатъчен и надхвърлящ изискванията за хабилитация. Това заключение се подкрепя и от броя и качеството на научните проекти.

Преподавателски опит

Д-р Румен Петров е всеотдален преподавател, за което свидетелстват и високите оценки от страна на студентите. Той участва активно в разработването на нови курсове и програми към департамент "Здравеопазване и социална работа" като МП "Психосоциални интервенции с деца и семейства."

Цитирания

Цитиранията са важен индикатор за признание и за впитане на авторските изследователски резултати в мрежата в търсенията на други учени от България и чужбина. Те са конкретно посочени и свидетелстват, че резултатите на автора вече от години подхранват търсенията на други изследователи.

Лични впечатления

Познавам д-р Румен Димитров от години от работата ни в междудепартаментния семинар 'Права на човека' и от е-сайта по човешки права 'Маргиналия', както и от дискусиите ни относно иновативни и перспективни академични направления и практики. Всички тези дейности очертават д-р Румен Петров като динамичен и ангажиран с развитието на НБУ преподавател и изследовател, както и като сърдечен и отзивчив колега.

Заключение

Теоретичните достойнства на хабилитационния труд 'Объркани в болката. Социална травма и социална отговорност', активната изследователска, преподавателска и публикационна дейност, както и ангажираността в развитието на Департамент 'Здравеопазване и социална работа', на междудепартаментен семинар, както и на НБУ ми дават основание категорично и убедено да заключа, че гл. ас. д-р Румен Горанов Петров

отговаря на всички изисквания за длъжността доцент в професионално направление 3.4. Социални дейности, факултет Магистърски, департамент „Здравеопазване и социална работа“.

Проф. Анна Кръстева

21 февруари 2021 г.